

DIGITALNI MEDIJI- BREZPLAČNE VARUŠKE?

Elektronski mediji v današnjem svetu nemalokrat igrajo vlogo brezplačne varuške naših otrok. Ko se bliža počitniški čas in bo možnosti za preživljane prostega časa pred ekrani še več, si poglobljeno pogledamo, ali je tovrstna dejavnost za naše otroke resnično dobra in prava izbira.

Od digitalnih medijev ne moremo pobegniti. So tu, del našega vsakdana. Polemik, kakšne so njihove prednosti in slabosti je veliko. V današnjem članku jih ne bomo dokončno razrešili. Lahko pa osvetlimo nekaj dejstev ob soočanju otroškega sveta z digitalno tehnologijo.

OTROK POTREBUJE PREDVSEM GIBANJE IN ŽIVE ODNOSE

Ko počitnice trkajo na vrata, se lahko vprašamo, kaj so otrokove najpomembnejše potrebe in razvojne naloge v prihajajočih sončnih dneh. Počitnice omogočajo več prostosti, več gibanja, manj ustaljenega urnika, predvsem pa – SVOBODO! Toda ne le svobodo, da počneš, kar želiš, ampak svobodo, ko lahko razvijaš svojo ustvarjalnost, domišljijo, najdeš nove prijatelje in se z njimi igraš zanimive igre.

Med počitnicami smo lahko tudi več skupaj kot družina. Toda poležavanje na plaži in umirjeni ritem, ki še kako prija nam staršem, ni nujno pisan na kožo tudi našim otrokom. Otroci so bitja akcije, novih dogodivščin, smeha in radoživosti. Še kako radi se zabavajo tudi s svojimi starši, če le najdemo čas za lovljenje, skrivanje, kolesarjenje, pogovor in smeh! Si znamo vzeti ta čas?

Bojim se, da so ravno digitalni mediji mnogim otrokom odvzeli to željo po raziskovanju, lastnem ustvarjanju. Ekranu otrokom omogočajo predvsem pasivno držo. Pred ekranom so prejemniki vnaprej izdelanih in ponujenih vsebin. Ne morejo jih soustvarjati, dodajati, razvijati lastnega domišljjskega sveta. To je velika škoda zanje.

KAKO ZAPOLNITI ČAS MED POČITNICAMI?

Se spomnite svojega otroštva? So vam vaši starši pomagali zapolniti počitniški čas in vam načrtovali urnik do zadnje minute? Najbrž ne. Tudi vašim otrokom omogočite, da se morda začnejo celo dolgočasiti... V dolgčasu bodo našli nove ideje, se spočili in razživeli. Zadihali otroštvo v polnosti!

Počitnice so lahko tudi priložnost, ko otroci odidejo na obisk k sorodnikom, babicam, dedkom in tam imajo lepo priložnost, da poglobljeno izkusijo delo. Tisto, na katerega smo morda že skoraj pozabili. Delo na vrtu, z zemljo, z orodjem, morda celo sekiro in žebli. Izkušnje, ki jih izkusi roka, se trajno vpišejo v otrokov spomin.

Vlaganje napora in pridobivanje delovnih izkušenj je dragocena popotnica za vse življenje. Skupno delo vse družine nas povezuje, iz roda v rod posreduje bogata znanja in izkušnje, ki smo jih sami prejeli od naših staršev in jih lahko predamo naprej svojim otrokom.

Ob vseh dejavnostih in prednostih proste igre, živih medosebnih odnosov in druženja z vrstniki, se lahko vprašamo, kakšno mesto bodo med počitnicami v otrokovem življenju zasedli ekrani?

Odgovor je preprost – kolikor bomo dopustili starši. Popolna prepoved je najbrž iluzija. Preko digitalnih medijev otroci, predvsem najstniki, tudi komunicirajo, poslušajo glasbo, se povezujejo in izgrajujejo medosebne odnose. Digitalni mediji so postali del njihovega vsakdana, pomembno pa je, da ne zasedejo glavnine časa in ne postanejo najpomembnejša otrokova dejavnost.

SPREMLJAJMO VSEBINE, S KATERIMI SE OTROK SREČA V DIGITALNEM SVETU

Predvsem pa je pomembna vsebina, ki jo otroci srečajo na ekranu. Igre, risanke, filmi morajo vsebovati vsebino, primerno otrokovi starosti. Starši moramo vedeti, kaj otrok počne na računalniku, tablici, telefonu ali pred televizijo. Na tej točki nam ekрани (pre)pogosto odigravajo vlogo brezplačne varuške. Ko otrok sede pred ekran, se v trenutku umiri, v hiši zavlada blaženi mir in končno lahko kaj v miru postorimo.

Toda – ali bi svojega otroka zaupali nasilnežu? Bi dovolili, da se vaš otrok druží s starejšimi vrstniki, ki govorijo vulgarne besede? Bi svojega otroka prepustili v roke odrasli osebi, ki ji ne zaupate? Zagotovo ne! V situacijah v realnem svetu smo pozorni in znamo hitro odreagirati na morebitne nevarnosti, ki pretijo našemu otroku. V digitalnem svetu pa smo zmožni otroka prepustiti ure in ure, ne da bi preverili, kaj počne in kdo ga nagovarja.

Otroci še niso opremljeni, da bi se znali sami ubraniti vsem nevarnostim, na katere lahko naletijo na spletu. Dandanes na spletu srečamo raznovrstna nagovarjanja, medvrstniško nasilje, objavlanje in pošiljanje osebnih fotografij, žaljiva sporočila, ustvarjanje lažnih profilov ipd. Pasti interneta in ekranov moramo sami dobro poznati in se o tem pogovarjati z našimi otroki.

Ni smiselno, da postanemo »policaji« in »varnostniki« pri otrokovem preživljanju časa pred ekranom, smiselno pa je, da ga pri tem spremljamo, poznamo vsebine, s katerimi se srečuje na internetu, predvsem pa vzdržujemo stik in zaupen odnos z otrokom. Otroku, ki staršem zaupa, bo staršem tudi upal povedati, če bo kdaj naletel na vsebine, ki ga bodo vznemirile.

OPAZUJTE svojega otroka med počitnicami. Resnično opazujte. Poglejte iskricke v njegovih očeh, odvrzite knjigo in revijo, hitro razvijajoče bitjece je tu, pred vami. Celo leto smo hiteli drug mimo drugega, zdaj je čas, da se povežemo!

Sabina Dogenik, univ. dipl. soc. ped.

Posvetovalnica za učence in starše Novo mesto

Članek je bil objavljen v prilogi Dolenjskega lista Živa, junij 2017